

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI DE FOMENT

1275 *Reial decret 1952/2009, de 18 de desembre, pel qual s'adopten requisits relatius a les limitacions del temps de vol i activitat i requisits de descans de les tripulacions de servei en avions que realitzin transport aeri comercial.*

El transport aeri comercial està sotmès a estrictes normes de seguretat que regulen, entre altres àmbits, la composició de la tripulació de vol, la seva qualificació i entrenament, així com les limitacions de temps de vol i activitat i els temps de descans.

El Reglament (CEE) núm. 3922/91 del Consell, de 16 de desembre de 1991, relatiu a l'harmonització de normes tècniques i procediments administratius aplicables a l'aviació civil (d'ara endavant, el Reglament), estableix en l'àmbit comunitari un règim harmonitzat en matèria de seguretat de l'aviació civil sobre aspectes relacionats amb l'operació i el manteniment de les aeronaus, així com respecte a les persones i organitzacions implicades en aquestes tasques.

L'annex III del Reglament esmentat, relatiu als «Requisits tècnics i procediments administratius comuns aplicables al transport en aeronaus comercials», que va entrar en vigor el 16 de juliol de 2008, regula a la subpart Q les «Limitacions del temps de vol i activitat i requisits de descans».

Aquest annex III es fonamenta en els requisits harmonitzats per a l'explotació d'aeronaus que realitzen transports aeris comercials (JAR-OPS 1), adoptats per les autoritats aeronàutiques conjuntes (JAA) i denominats «Joint Aviation Requirements-Commercial Air Transportation (Aeroplanes)».

L'article 8.4 del Reglament estableix que els estats membres poden adoptar o mantenir disposicions relacionades amb els OPS 1.1105, punt 6, OPS 1.1110, punts 1.3 i 1.4.1, OPS 1.1115 i OPS 1.1125, punt 2.1, de la subpart Q de l'annex III, fins que s'hagin establert normes comunitàries basades en els coneixements científics i les millors pràctiques.

Tant en els punts dels OPS de la subpart Q inclosos a l'article 8.4 com en altres punts dels mateixos OPS (OPS 1.1105, punt 1.2, OPS 1.1110, punt 2.1 i OPS 1.1125, punt 1.3), es preveu la possibilitat que les autoritats nacionals puguin regular determinats elements relacionats amb les limitacions de temps de vol i descansos de les tripulacions, amb la finalitat de completar el règim jurídic harmonitzat en els aspectes previstos per la normativa comunitària, per seguir mantenint els més alts estàndards de seguretat en el transport aeri comercial.

S'estableixen, entre altres, les condicions en què es pot ampliar el temps de vol màxim quan l'activitat de vol es veu interrompuda per descansos parcials (períodes estesos d'activitat de vol per descans parcial); el descans addicional que s'ha de garantir a la tripulació per compensar la fatiga produïda pels efectes de les diferències horàries; les condicions en què es poden reduir els temps de descans ordinari previs a l'inici de l'activitat de vol; les condicions i límits per ampliar el període d'activitat de vol, com a conseqüència del descans realitzat en el mateix vol; els períodes de descans en què la segona nit local pot començar a les vint hores, amb les limitacions que preveu aquest Reial decret; i finalment, es regula la imaginària a l'hotel i a casa completant la regulació de la imaginària que preveu el Reglament (CEE) núm. 3922/91 del Consell.

La regulació que conté aquest Reial decret és, d'altra banda, compatible amb el que disposa el Reial decret 1561/1995, de 21 de setembre, sobre jornades especials de treball, en els articles 14 i 14 bis del qual es regula el temps de treball i descans del personal aeronàutic. La Circular operativa 16 B, de 31 de juliol de 1995, sobre limitacions de temps de vol, màxims d'activitat aèria i períodes mínims de descans per a les tripulacions, només és aplicable en el que sigui compatible i no s'oposi al que disposen el Reglament (CEE) núm. 3922/91 i el present Reial decret.

La derogació del Reial decret 220/2001, de 2 de març, pel qual es determinen els requisits exigibles per a la realització de les operacions de transport aeri comercial per avions civils, aconsella incorporar a aquest Reial decret la regulació relativa al procediment per a l'emissió, modificació o revocació del certificat d'operador aeri, així com les disposicions relatives al sobrevol i aterratge de les aeronaus d'Estat d'altres països i a la compatibilitat del Reglament de circulació aèria amb les regles OPS.

En la tramitació d'aquest Reial decret s'ha sol·licitat l'informe del Ministeri de Treball i Immigració i s'ha comptat amb la participació de les organitzacions representatives de les companyies aèries, organitzacions professionals i sindicats que, igualment, han estat consultats en audiència.

En virtut d'això, a proposta del ministre de Foment i d'acord amb el Consell d'Estat, amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 18 de desembre de 2009,

DISPOSO:

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. *Objecte.*

1. Aquest Reial decret té per objecte regular determinades limitacions del temps de vol i activitat i requisits de descans de les tripulacions de servei en avions que realitzin transport aeri comercial, per completar el règim jurídic harmonitzat que estableix el Reglament (CEE) núm. 3922/91 del Consell, de 16 de desembre de 1991, relatiu a l'harmonització de normes tècniques i procediments administratius aplicables a l'aviació civil (d'ara endavant el Reglament), de conformitat amb el que disposen el seu article 8.4 i els OPS 1.1105, punt 1.2, OPS 1.1110, punt 2.1 i OPS 1.1125, punt 1.3, de la subpart Q del seu annex III.

2. Els aspectes relatius a les limitacions de temps de vol i descansos a què es refereix l'apartat 1 afecten les hores de presentació al servei, els períodes d'activitat de vol estesos per descansos parcials, els descansos addicionals per efecte de les diferències horàries, la reducció dels temps de descans, els períodes d'activitat de vol estesos per descansos en vol, i les modalitats d'imaginària d'hotel i a casa, així com la regulació complementària de la imaginària d'aeroport.

Article 2. *Àmbit d'aplicació.*

El que disposa aquest Reial decret s'aplica als avions civils utilitzats amb fins de transport aeri comercial pels operadors que tinguin el centre d'activitat principal o el domicili social a Espanya, de conformitat amb l'àmbit d'aplicació que preveu l'OPS 1.001 de l'annex III del Reglament.

Queden exclosos d'aquest àmbit d'aplicació:

- a) Els avions que s'utilitzin en serveis militars, de duana i de policia.
- b) Els vols de llançament de paracaigudistes i els vols d'extinció d'incendis, així com els vols associats de posicionament o retorn, en què les persones que vagin a bord són les que anirien normalment en un vol de llançament de paracaigudistes o d'extinció d'incendis.
- c) Els vols que es facin immediatament abans, durant o immediatament després d'una activitat de treball aeri, sempre que aquests vols tinguin relació amb aquesta activitat i portin a bord, exclosos els membres de la tripulació, com a màxim sis persones indispensables per al desenvolupament de l'activitat de treball aeri.

Article 3. *Definicions.*

Les definicions de l'annex III, subpart Q, que figuren a l'OPS 1.1095 del Reglament són aplicables als efectes d'aquest Reial decret.

Als efectes d'aquest Reial decret, s'entén per «allotjament adequat» el lloc que disposa de serveis propis i reuneix condicions adequades per al descans, en funció del lloc, quant a temperatura, llum, soroll i ventilació, i serveix perquè els tripulants puguin gaudir d'un període de descans. Es considera allotjament adequat l'allotjament individual o el domicili del tripulant.

CAPÍTOL II

Limitacions de temps de vol i activitat i requisits de descans

Article 4. *Hores de presentació al servei.*

Les hores de presentació al servei que estableixi l'operador conforme al que preveu l'OPS 1.1105, punt 1.2, de l'annex III del Reglament han d'assegurar la següent antelació mínima respecte de l'hora programada d'enlairament:

- a) Avions de menys de cent seients: quaranta-cinc minuts abans de l'hora programada d'enlairament.
- b) Avions de cent seients o més i amb un sector inicial igual o inferior a tres hores bloc: quaranta-cinc minuts abans de l'hora programada d'enlairament.
- c) Avions de cent seients o més i amb un sector inicial superior a tres hores bloc: seixanta minuts abans de l'hora programada d'enlairament, excepte el que s'indica a les lletres d) i e).
- d) Operacions de llarg abast amb avions bimotors (ETOPS): setanta-cinc minuts abans de l'hora programada d'enlairament.
- e) Avions de cent seients o més en vols de trasllat sense passatgers: quaranta-cinc minuts abans de l'hora programada d'enlairament.

Article 5. *Extensió dels períodes d'activitat de vol per descansos parcials a terra.*

En aplicació del que disposa l'OPS 1.1105, punt 6, de l'annex III del Reglament, l'extensió dels períodes d'activitat de vol establerts a l'OPS 1.1105, punt 1, per descansos parcials en un allotjament adequat s'ha d'ajustar als requisits regulats en aquest article.

1. En el supòsit que el període d'activitat de vol es vegi interromput per un descans parcial de la tripulació en un allotjament adequat, el període d'activitat de vol es pot estendre per un temps màxim equivalent al cinquanta per cent del temps de descans parcial en un allotjament adequat sempre que, a més, es compleixin les condicions següents:

a) Perquè sigui considerat descans parcial als efectes d'aquest article, la tripulació ha de disposar com a mínim de tres hores en un allotjament adequat.

Si el sector de vol anterior o posterior al descans parcial finalitza o s'inicia, respectivament, dins de la fase del ritme circadiari de mínim rendiment (WOCL), per ser considerat com a descans parcial, la tripulació ha de disposar com a mínim de sis hores en un allotjament adequat.

b) L'extensió màxima del període d'activitat de vol per descansos parcials és de quatre hores.

c) Si el sector de vol anterior al descans parcial finalitza o el sector posterior s'inicia dins de la fase del ritme circadiari de mínim rendiment (WOCL), només es poden realitzar com a màxim dos aterratges després del període de descansos parcials, inclosos els posicionaments.

d) L'extensió del període d'activitat de vol per descansos parcials està limitada a un màxim de tres extensions cada set dies, llevat que: els períodes d'activitat de vol estesos

per descans parcial no incloguin més de dos sectors; el temps de vol en un període de set dies no superi les vint-i-vuit hores, i el descans parcial no afecti la fase del ritme circadiari de mínim rendiment (WOCL).

2. No es pot estendre el període d'activitat de vol per descans parcial quan durant l'esmentat període d'activitat de vol es travessin quatre o més fusos horaris o quan el període d'activitat de vol ha estat estès per descans en vol.

3. Si el període d'activitat de vol ha estat estès per descans parcial, el descans posterior no pot ser reduït.

Article 6. *Descans adicional per efecte de les diferències horàries.*

1. En compliment del que disposa l'OPS 1.1110, punt 1.3, de l'annex III del Reglament, respecte al descans mínim dels membres de la tripulació, l'operador ha de fixar un temps de descans adicional quan la diferència de fusos horaris entre els llocs de començament i finalització d'un període d'activitat sigui igual o superior a quatre.

2. Un membre de la tripulació de servei no pot realitzar més de cinc rotacions en un període de vint-i-vuit dies consecutius o en un mes.

Als efectes d'aquest article s'entén per rotació el conjunt de períodes d'activitat que comencen i finalitzen a la base, o en un lloc amb una diferència horària de no més d'una hora amb la base, i inclouen almenys un vol en què la diferència de fusos horaris entre els llocs d'enlairament i aterratge és igual o superior a quatre.

3. El descans adicional regulat en aquest article s'ha d'efectuar, posteriorment a la rotació, a la base o en un lloc amb una diferència horària de no més d'una hora amb la base.

4. El descans adicional que preveu aquest article s'ha de sumar al descans que correspon a l'activitat en què s'origina i, en tot cas, ha d'incloure dues nits locals. La suma dels dos descansos s'ha d'ajustar als valors següents:

a) Quan el temps transcorregut entre la sortida i l'arribada a la base sigui inferior o igual a seixanta hores, s'ha de disposar d'un descans mínim consistent en el més llarg dels temps següents: trenta-sis hores o el corresponent a multiplicar per quatre la màxima diferència de fusos durant la rotació.

b) Quan el temps transcorregut entre la sortida i l'arribada a la base sigui superior a seixanta hores, s'ha de disposar d'un descans mínim consistent en el més llarg dels temps següents: trenta-sis hores o el corresponent a multiplicar per sis la màxima diferència de fusos durant la rotació.

c) En cas que durant la rotació s'hagi estès el període d'activitat de vol per descans en vol, el descans definit en els punts a) i b) anteriors no pot ser en cap cas inferior a quaranta-vuit hores.

5. S'ha de gaudir almenys de catorze hores lliures d'activitat abans d'un període d'activitat de vol, en què la diferència de fusos horaris entre els llocs d'enlairament i aterratge sigui igual o superior a quatre.

6. Els temps de descans establerts a l'apartat 4 es poden reduir, sense que en cap cas siguin inferiors als que preveu l'OPS 1.1110 punt 1.1 de l'annex III del Reglament, sempre que: a) abans del període d'activitat de vol que finalitza a la base s'hagi gaudit d'un descans que inclogui tres nits locals, b) l'activitat de vol subsegüent no superi les onze hores, i c) el descans posterior a aquesta activitat de vol inclogui, igualment, tres nits locals.

7. Quan, a continuació d'una rotació cap a l'oest, es realitzi una rotació cap a l'est, així com en el cas contrari, el descans entre les dues rotacions ha d'incloure almenys tres nits locals. El descans entre les dues rotacions es pot reduir incloent-hi només dues nits locals, si el descans posterior a les dues rotacions inclou quatre nits locals.

Article 7. *Reducció dels temps de descans.*

1. En aplicació del que preveu l'OPS 1.1110, punt 1.4.1, de l'annex III del Reglament, els temps de descans es poden reduir com a màxim tres hores sempre que restin almenys deu hores de descans, quan aquest tingui lloc fora de base, o dotze hores de descans, quan aquest tingui lloc a la base, i sempre que:

- a) El període de descans reduït permeti un mínim de nou hores en un allotjament adequat.
- b) El període d'activitat de vol posterior al descans reduït disminueixi pel mateix temps en què s'hagi vist reduït el descans.
- c) El període de descans posterior al que ha estat reduït s'incrementi en el mateix temps en què s'hagi vist reduït el descans precedent.

2. No es pot programar a un tripulant la reducció del temps de descans més de tres vegades en un període de noranta dies consecutius, sense perjudici dels descansos reduïts sobrevinguts per circumstàncies imprevistes.

S'entén per circumstàncies imprevistes les que es donin posteriorment a l'inici de l'activitat de vol del tripulant, no s'hagin pogut preveure abans de la seva presentació i estiguin fora del control de l'operador.

3. No es pot reduir el descans quan:

- a) L'activitat precedent o posterior inclogui una extensió del període d'activitat de vol per descans en vol.
- b) En el període d'activitat de vol anterior o posterior es travessin quatre o més fusos horaris.

Article 8. *Segona nit local.*

En aplicació del que disposa l'OPS 1.1110, punt 2.1, de l'annex III del Reglament, la segona nit local pot començar a les vint hores, com a màxim dues vegades durant un període de cinquanta-sis dies, sempre que el període de descans setmanal tingui una durada d'almenys quaranta hores.

Article 9. *Extensió dels períodes d'activitat de vol per descansos en vol per a tripulacions de vol.*

1. L'extensió dels períodes d'activitat de vol com a conseqüència de l'increment de la tripulació de vol que preveu l'OPS 1.1115, punt 1.1, de l'annex III del Reglament s'ha d'ajustar als requisits que estableixen aquest article i l'annex al present Reial decret.

A aquests efectes, s'entén com a tripulació doblada l'augment de la tripulació de forma que cada membre de la tripulació de vol pugui ser rellevat de les seves funcions, almenys, durant la meitat del temps total de vol corresponent a l'esmentat període d'activitat de vol.

Si l'augment de tripulació no permet el relleu de funcions durant el temps previst en el paràgraf anterior, s'entén com a tripulació reforçada.

2. El període d'activitat de vol es pot estendre per descans en vol fins a un màxim del temps que resulti de la suma del període bàsic de vol que correspongui segons el que disposa l'OPS 1.1105, punt 1, més l'extensió prevista a l'annex, part B, que sigui aplicable en funció del lloc de descans en vol i de l'existència de tripulació doblada o reforçada.

En cap cas es poden superar els temps màxims del període d'activitat de vol estès per descans, que figuren a la part B de l'annex.

El nombre d'aterratges està limitat a un màxim de tres, exclosos els sectors de posicionament.

3. En cas que el període d'activitat de vol inclogui tres sectors, els valors de període d'activitat de vol estès per descans en vol obtinguts segons l'apartat 2 s'han de reduir trenta minuts, tret que s'hagin incrementat cadascun dels descansos anterior i posterior a

l'esmentada activitat de vol, en el temps corresponent a la diferència entre el període d'activitat de vol estès i tretze hores (període màxim d'activitat de vol bàsic).

4. El període d'activitat de vol estès obtingut d'acord amb el que estableixen els apartats 2 i 3 es pot incrementar una hora, sense que se superin els màxims establerts a l'apartat 2, sempre que es donin les condicions següents:

a) Els descansos anterior i posterior al període d'activitat de vol estès tinguin una durada mínima de vint hores cada un.

b) Els descansos anterior i posterior al període d'activitat de vol estès sumin com a mínim seixanta hores.

c) El lloc de descans permeti disposar d'un respall amb una inclinació sobre la vertical de quaranta-cinc graus o superior, i disposi de suport per als peus.

5. Per poder estendre el període d'activitat en vol per descans en vol quan el lloc de descans sigui un dels definits a l'annex, part A.1, lletra c), s'han de donar les condicions següents:

a) Que tots els membres de la tripulació de vol hagin passat almenys les tres nits locals anteriors en un lloc amb una diferència horària igual o inferior a una hora respecte de la del lloc d'inici del període d'activitat de vol quan aquest s'inicia a la base.

b) Que els descansos anterior i posterior a l'activitat de vol estès, que corresponguin, s'incrementin tres hores cada un.

c) Que cap membre de la tripulació de vol realitzi més de dos períodes d'activitat de vol estès d'acord amb el que preveu aquest apartat en un període de cinc dies consecutius.

d) Que el lloc de descans per a la tripulació de vol reuneixi les millors condicions possibles, per a la qual cosa s'han d'habilitar com a àrea de descans per cada tripulant de vol addicional, com a mínim, tres seients consecutius.

Article 10. Extensió dels períodes d'activitat de vol per descansos en vol per a tripulacions de cabina de passatgers.

1. A l'efecte de determinar els requisits relatius al temps de descans mínim en vol dels membres de la tripulació de cabina conforme al que disposa l'OPS 1.1115, punt 1.2, de l'annex III del Reglament, el període d'activitat de vol per a la tripulació de cabina de passatgers es pot estendre fins als màxims següents, sempre que es respecti el període de descans mínim previst en cada cas:

a) Un màxim de divuit hores i trenta minuts sempre que cada tripulant descansi una tercera part del temps de durada del trajecte total, sostraint del temps total de vol una hora per cada sector.

b) Un màxim de setze hores i trenta minuts sempre que cada tripulant descansi una quarta part del temps de durada del trajecte total, sostraint del temps total de vol una hora de cada sector.

c) Un màxim de quinze hores sempre que cada tripulant quedi rellevat de tot servei durant una hora.

2. El lloc de descans habilitat per poder estendre l'activitat de vol per descans en vol ha de ser un seient de la cabina de passatgers, i l'operador el pot substituir per un altre lloc amb almenys les mateixes condicions de confortabilitat per al descans.

3. En cas d'extensió del període d'activitat, el nombre d'aterratges està limitat a un màxim de tres, exclosos els sectors de posicionament.

4. En cap cas el període d'activitat de vol estès per descans en vol pot ser superior al període d'activitat de vol estès que correspongui a la tripulació de cabina de vol, sense perjudici de la possibilitat de fer ús del que estableix l'OPS 1.1105, punt 3.1, de l'annex III del Reglament.

Article 11. *Imaginària.*

1. De conformitat amb el que preveu l'OPS 1.1125, punt 2.1, de l'annex III del Reglament, s'estableixen, amb caràcter complementari a la imaginària d'aeroport regulada al punt 1 de l'esmentat OPS, les següents modalitats addicionals d'imaginària:

a) La imaginària en hotel, que és la que es realitza a l'hotel designat per l'operador, i en el qual aquest posa a disposició del tripulant els mitjans adequats per al seu descans, incloent-hi un allotjament adequat.

b) La imaginària a casa, que és la imaginària que no es correspon amb les modalitats d'imaginària d'aeroport i imaginària en hotel, i en la qual el tripulant no és requerit per l'operador per estar en un lloc designat.

2. Totes les imaginàries, inclosa la d'aeroport, s'han de fer en un allotjament adequat.

3. El temps màxim durant el qual un tripulant pot estar d'imaginària en hotel o aeroport és de dotze hores. El temps màxim d'imaginària a casa és de vint-i-quatre hores.

4. En el cas d'imaginària en hotel, les primeres sis hores d'imaginària no computen als efectes de temps d'activitat o activitat de vol. Les hores posteriors a la sisena computen com a activitat únicament a l'efecte del càlcul dels màxims que preveu l'OPS 1.1100, punt 1.1, del Reglament, però no computen com a activitat de vol.

5. Quan la imaginària en hotel vagi seguida d'una assignació d'activitat de vol, el descans posterior a l'activitat de vol esmentada s'ha d'incrementar en el temps transcorregut a partir de la sisena hora d'imaginària fins a l'inici de l'activitat de vol.

6. En el cas d'imaginària a casa, el temps d'imaginària que superi les dotze hores computa en un cinquanta per cent com a activitat, únicament a l'efecte del càlcul dels màxims que preveu l'OPS 1.1100, punt 1.1, de l'annex III del Reglament, però no computa com a activitat de vol, independentment de l'assignació o no d'activitat de vol posterior.

7. Quan la imaginària s'hagi iniciat a casa i es modifiqui passant a imaginària en hotel o aeroport, o viceversa, el temps d'imaginària a casa computa a un cinquanta per cent com a temps d'imaginària en hotel o aeroport, respectivament, segons el lloc on es realitzi la imaginària subsegüent o precedent a la imaginària a casa.

8. Quan el temps d'imaginària superi les vuit hores i no vagi seguit d'activitat de vol, merita un període de descans mínim, d'acord amb el que estableix l'OPS 1.1110 de l'annex III del Reglament.

Disposició addicional primera. *Procediment per a l'emissió, modificació i revocació dels certificats d'operador aeri.*

Correspon a l'Agència Estatal de Seguretat Aèria l'emissió, modificació i revocació dels certificats d'operador aeri d'acord amb el procediment que regula l'OPS 1.1.85 de l'annex III del Reglament i, en el que aquest no preveu, s'ha d'ajustar al que estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Disposició addicional segona. *Sobrevol i aterratge de les aeronaus d'Estat.*

Les aeronaus d'Estat d'altres països, incloses les utilitzades en serveis militars, de duana o de policia, per sobrevolar el territori nacional o aterrar-hi han d'obtenir l'autorització corresponent i han d'operar de conformitat amb les condicions de l'autorització.

Disposició addicional tercera. *Aplicació del Reglament de circulació aèria.*

1. El que disposen els llibres II, VI i VII del Reglament de circulació aèria, així com els apèndixs C, E, O i Y, és aplicable a l'operació d'avions civils amb fins de transport aeri comercial exclusivament en el que no s'oposi al que preveuen el Reglament (CEE) núm. 3922/91 del Consell, de 16 de desembre de 1991, i aquest Reial decret.

El Reglament de circulació aèria és plenament aplicable per a l'operació d'avions amb altres fins diferents del transport aeri comercial.

2. Les remissions que en altres llibres i apèndixs del Reglament de circulació aèria es facin als llibres i apèndixs indicats a l'apartat 1 s'han d'entendre fetes, quan escaigui, a les corresponents regles OPS incloses a l'annex III del Reglament i en aquest Reial decret.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

1. Es deroga el Reial decret 220/2001, de 2 de març, pel qual es determinen els requisits exigibles per a la realització de les operacions de transport aeri comercial per avions civils, així com qualsevol altra disposició del mateix rang o inferior que s'oposi al que preveu el present Reial decret.

2. La Circular operativa 16 B, de 31 de juliol de 1995, del director general d'Aviació Civil, sobre limitacions de temps de vol, màxims d'activitat aèria i períodes mínims de descans per a les tripulacions, es manté vigent en el que no regula aquest Reial decret i en el que no s'hi oposi.

En cas de qüestions que estiguin regulades tant a l'annex III del Reglament, subpart Q, com a la Circular operativa 16 B, són aplicables els requisits més restrictius, entenent per aquests els que comportin uns límits més petits d'activitat o activitat de vol. Concretament, en relació amb els límits màxims d'activitat de vol diària, són aplicables els límits més restrictius resultants de comparar els obtinguts segons els criteris de l'annex III del Reglament, subpart Q, i els obtinguts segons els criteris de la Circular operativa 16 B, de forma independent.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Aquest Reial decret es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.20a de la Constitució, que atribueix a l'Estat competència exclusiva en matèria de control de l'espai aeri, trànsit i transport aeri.

Disposició final segona. *Aplicació del dret de la Unió Europea.*

Aquest Reial decret es dicta en aplicació del que disposen l'article 8.4 del Reglament (CEE) núm. 3922/91 del Consell, de 16 de desembre de 1991, relatiu a l'harmonització de normes tècniques i procediments administratius aplicables a l'aviació civil, i els OPS 1.1105, punt 1.2, OPS 1.1110, punt 2.1 i OPS 1.1125, punt 1.3, de la subpart Q, del seu annex III.

Disposició final tercera. *Desplegament normatiu.*

Es faculta el ministre de Foment per dictar totes les disposicions que siguin necessàries per al desplegament i l'aplicació d'aquest Reial decret.

Disposició final quarta. *Entrada en vigor.*

El present Reial decret entra en vigor al cap de sis mesos de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 18 de desembre de 2009.

JUAN CARLOS R.

El ministre de Foment,
JOSÉ BLANCO LÓPEZ

ANNEX

Extensió de períodes d'activitat de vol per a tripulacions de vol per descansos en vol
Part A. Lloc de descans

1. El període d'activitat de vol es pot estendre en funció del lloc on es realitzi el descans en vol. A aquests efectes, es diferencia entre els següents tipus de lloc de descans:

- a) Si el lloc de descans permet disposar d'un respatller amb una inclinació sobre la vertical de setanta graus o superior.
- b) Si el lloc de descans permet disposar d'un respatller amb una inclinació sobre la vertical de quaranta-cinc graus o superior.
- c) Si el lloc de descans és un seient reclinable que no compleix cap dels requisits anteriors.

2. En cas que el lloc habilitat per al descans sigui una butaca corresponent a la cabina de passatgers de l'avió, no poden ser utilitzats per passatgers els seients adjacents al lloc de descans, fins al passadís.

Part B. Extensió dels períodes d'activitat de vol

1. Tripulació reforçada:

Lloc de descans	Extensió màxima del període d'activitat per descans en vol (extensió sobre OPS 1.1105, 1)	Temps màxim per a període d'activitat de vol estès per descans en vol
a)	Cinc hores	Setze hores trenta minuts.
b)	Quatre hores i trenta minuts.	Setze hores quinze minuts.
c)	Quatre hores.	Setze hores.

2. Tripulació doblada:

Lloc de descans	Extensió màxima del període d'activitat per descans en vol (extensió sobre OPS 1.1105, 1)	Temps màxim per a període d'activitat de vol estès per descans en vol
a)	Set hores	Divuit hores trenta minuts.
b)	Sis hores trenta minuts.	Divuit hores.
c)	Cinc hores trenta minuts.	Disset hores trenta minuts.